

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ КОНТРОЛЬНО-РЕВІЗІЙНОЇ РОБОТИ ОРГАНІВ ДФС

Ефективна система державного фінансового контролю має сприяти зростання добробуту громадян та зменшенню обсягу тіньового сектору економіки в Україні. Одним з ключових органів державного фінансового контролю є Державна фіскальна служба України, яка здійснює контрольно-ревізійну діяльність пов'язану з правильністю нарахування та сплаті податкових зобов'язань до бюджетів різних рівнів в Україні. За результатом 2017 року, частка податкових надходжень у Зведеному бюджеті України становила 81% від всіх доходів [1]. Це свідчить не лише про високу залежність бюджетів від податкових надходжень, але і про необхідність ефективного контролю за даним видом надходження.

Згідно Постанови КМУ від 21 травня 2014 року № 236 «Про державну фіскальну службу», на ДФС покладено функції контролю за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплатою податків і зборів, єдиного внеску, митних та інших платежів [2]. Поруч з цим не існує єдиних критеріїв визначення ефективності діяльності даного контролюючого органу. Згідно доповіді економіста Леандро Медіни з африканського департаменту МВФ і Фрідріха Шнейдера з Університету Кеплера, оприлюдненої на сайті Міжнародного валютного фонду об'єм тіньової економіки України у 2017 році становить близько 44,8% ВВП, для порівняння у 2016 році даний показник становив 34% [3]. Тому основним показником ефективності діяльності системи органів ДФС є результативний показник, який характеризує ступінь мобілізації податкових надходжень із тіньового сектору економіки України, тобто обсяг донарахованого грошового зобов'язання за результатом контрольно-перевірочної роботи.

У таблиці 1 представлено динаміку результативності контроль-ревізійної роботи органів системи ДФС за 2014-2017 роки.

Таблиця 1

РЕЗУЛЬТАТИВНІ ПОКАЗНИКИ КОНТРОЛЬНО-РЕВІЗІЙНОЇ РОБОТИ ОРГАНІВ СИСТЕМИ ДФС ЗА 2014-2017 РОКИ

Показник	2014	2015	2016	2017
Кількість проведених перевірок, результати яких узгоджено	33 613	21 663	18 485	19 169
Донарахованих грошових зобов'язань, тис. грн.	7 963 822	4 611 007	6 103 433	16 300 557
Донараховані зобов'язання на одну перевірку, тис. грн	236,926	212,851	330,18	850,36

Джерело: систематизовано автором на підставі [4]

Протягом аналізованого нами періоду спостерігаємо скорочення обсягу донарахованих грошових зобов'язань у 2015 році в порівнянні з 2014 роком на 3 352 815 тис. грн. (з 7 963 822 тис. грн. до 4 611 007 тис. грн.) [4]. Скорочення донарахування зобов'язань можна пояснити скороченням кількості проведених перевірок органами ДФС. При цьому обсяг донарахованих зобов'язань на одну перевірку становив 212,85 тис. грн. Проте, у 2016 році в порівнянні з 2015 роком відбулось зростання донарахованих грошових зобов'язань на 1 492 426 тис. грн. (4 611 007 тис. грн. до 6 103 433 тис. грн.), але кількість проведених перевірок скоротилася [4]. При цьому зріс показник суми донарахування зобов'язань на одну перевірку до 330,18 тис. грн. Тобто, у

даному році відбувається зростання ефективності діяльності органів ДФСУ. У 2017 році продовжується зростання кількості проведених перевірок та донарахованих зобов'язань на 10 197 124 тис. грн. (з 6 103 433 тис. грн. до 16 300 557 тис. грн.) [4]. При цьому зафіксовано найбільший, за аналізований нами період, середній обсяг донарахування грошових зобов'язань на одну перевірку – 850,36 тис. грн.

У таблиці 2 розраховано рівень донарахування грошових зобов'язань у офіційному та тіньовому ВВП України за 2014-2017 роки.

Отже, аналізуючи таблицю 2 протягом 2016-2017 років спостерігаємо тенденцію зростання донарахованих зобов'язань, що зрештою тягне за собою збільшення донарахування на одну перевірку, проте суми виявлених прихованих податкових зобов'язань є незначними у порівнянні з тіньовим сектором економіки.

Таблиця 2

**РІВЕНЬ ДОНАРАХУВАННЯ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ОФІЦІЙНОМУ ТА ТІНЬОВОМУ ВВП
УКРАЇНИ ЗА 2014-2017 РОКИ**

Показник	2014	2015	2016	2017
ВВП, млн грн	1566728	1979458	2383182	2982920
Рівень тінізації економіки, %	0,42	0,4	0,34	0,448
Тіньовий ВВП, млн грн	658025,8	791783,2	810281,9	1336348,2
Донараховані грошові зобов'язання, млн грн	7963,8	4611,0	6103,4	16300,5
Рівень донарахування грошових зобов'язань до офіційного ВВП, %	0,51%	0,23%	0,26%	0,55%
Рівень донарахування грошових зобов'язань до тіньового ВВП, %	1,21%	0,58%	0,75%	1,22%

Джерело: розраховано автором на підставі [5]

Зокрема, у 2014 та 2017 році сума донарахованих грошових зобов'язань становила 1,21% та 1,22% від тіньового ВВП. У 2015 та 2016 роках ця сума навіть не перевищила 1% та становила відповідно 0,58% та 0,75%.

Тому, на нашу думку, механізм організації державного фінансового контролю ДФСУ потребує подальшого вдосконалення, оскільки тіньовий сектор економіки України щорічно зростає, проте суми донарахування податкових зобов'язань у результаті перевірок є незначними. Зокрема, пропонується вжити наступні заходи:

- зменшити ручне втручання в камеральні перевірки, що стимулюватиме зростання швидкості та якості проведення контрольних робіт;
- розробити моделі визначення підприємств для перевірок з метою відсіювання підприємств, що мають бездоганну податкову репутацію;
- розробити бази визначення пріоритетних боржників для відпрацювання, які володіють достатньою платоспроможністю з метою погашення податкового боргу.

Література:

1. Виконання Державного бюджету за 2017 рік [Електронний ресурс] // ДКСУ. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=400657>.
2. Постанова КМУ від 21 травня 2014 року "Про державну фіскальну службу" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.
3. Тіньова економіка України досягає 45% - МВФ [Електронний ресурс] // Економічна правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/02/9/633941/>.
4. Основні показники контрольно-перевірочної роботи ДФСУ за 2014-2017 роки [Електронний ресурс] // ДФСУ – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist/-pokazniki-roboti/kontrolno-perevirochna-robota/>.
5. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні [Електронний ресурс] // МЕРТУ. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>.